

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT :
Parohiile : . . . . . 200 Lei
Particularii : . . . . . 160 Lei
Membrii Agrului . . . . . 100 Lei

PARTEA OFICIALĂ

No. 483/1939.

Concurs la parohii vacante.

La parohiile *Adoni* (protopopiatul Ierului), *Ghenețea* (prof. Marghitei), și *Pișcolt I*, (prof. Ierului), cari, prin trecere la pensie a On-lui **Coriolan Ter-novan**, M. On. **Vasile Anca** și M. On. **Florian Sălă-gian**, pe 1 Aprilie crt. devin vacante, se publică concurs cu termenul de 10 Martie crt.

Oradea, 9 Februarie 1939

No. 626/1939.

Concurs la parohii.

Cu termenul de 10 Martie crt. se publică concurs la parohiile :

1. *Crasna* (protopopiatul Zălaului), care prin numirea Rev. mului **Alexandru Cădar** de *protopop și paroh la Mărghita*, a devenit vacantă.

2. *Ardeș* (protopopiatul Careilor), care a devenit vacantă prin numirea M. On-lui **Cornel Dărăbanth** de *protopop și paroh la Valea lui Mihai*.

Oradea, 13 Februarie 1939.

Concurs la postul de cantor din parohia Blaja.

Curatorul Bisericii române unite din Blaja, publică concurs pentru ocuparea postului de cantor pe ziua de 5 Martie ora 15. Până la data concursului, reflectanți se vor prezenta în una din Dumineci sau sărbători, pentru a-și arăta în fața poporului aptitudinile cantonale.

Vor prezenta până la data concursului toate actele necesare, dintre cari nu poate lipsi actul de moralitate dela preotul propriu. Se cere dela reflectanți să știe conduce cor pe mai multe voci (inființat de preotul local) să instrueze tineretul și copiii de școală în cântările bisericesti.

Beneficii cantonale :

2 jugh. pământ arător cl. I.

2 jugh. fânaș cl. I.

$\frac{1}{2}$ vică lectical (de fiecare casă).

1 drept pășunat și ștoalele indatinat.

Concurenții vor călători pe spesele proprii. Cantonii cu diplomă vor fi preferați.

Blaja, 15 Ianuarie 1939.

Curator.

Concurs la postul de cantor din Sătmărel

Pentru ocuparea postului de cantor din Sătmărel, jud. Satu-Mare, protopopiatul Careilor, se publică concurs pe data de 1 Aprilie a. c. Doritorii a ocupa acest post vor prezenta diploma de cantor, certificat de moralitate dela preotul propriu și se vor prezenta în una din Duminecile sau sărbătorile legate până la data amintită să cânte în biserica parohială.

Retribuțiuni :

1. locuință cu intravilan,

2. 16 cubule pământ,

3. dreptul de pășunat pentru 8 vite,

4. stolele indatinat.

Impozitul cade în sarcina cantorului. Cel ales va avea obligațiunea de a instrua elevii școlii primare și tineretul în cântări bisericesti și coruri.

Sătmărel, 7 Februarie 1939.

Curatorul.

La moartea Papei Piu XI

Duminecă, în 12 Februarie a. c., la sfârșitul liturghiei arhieresti, s'a săvârșit un parastas solemn pentru odihna sufletului răposatului Papă Piu al XI-lea. La parastas au luat parte: d. Dr. Nicolae Zigre, ministrul Cultelor și Artelor, d. Dr. Augustin Chirilă, primarul Municipiului, d. Dr. Victor German vice-primar, d. V. Avram secretarul gen. al Prefecturii, reprezentantul armatei ș. a., precum și un număr neobișnuit de mare de credincioși, veniți ca să aducă ultimul lor tribut de recunoștință Părintelui Comun al marelui familii Catolice. Cuvântarea funebră o rostește P. Ion Gârleanu. O publicăm în întregime, în nădejdea că Ven. Cler va afla în ea cele trebuincioase pentru a putea face Duminecă, în 19 Februarie a. c., pomenirea marelui dispărut.

„Ca soarele așa a strălucit acesta în Biserica lui Dumnezeu“.
(Eccl. 50. 7.)

De câteva zile pământul se muncește cuprins de o durere ce nu va putea fi niciodată măsurată. De pe colina Vaticanului, de unde era obicinuit, să audă numai chemări de senin sufletesc și de înălțare spre bine etern, s'a lansat svonul trist ce a cufundat lumea toată în doliu. Papa Piu XI și-a dat obștescul sfârșit, Vineri dimineață la orele 5,30. Vestea, pe cât de laconică, pe atât de amară a lovit cu ascuțit de săgeată inima tuturor fiilor Bisericii catolice mai ales, tocmai în toiul pregătirilor pentru sărbătorirea celor 17 ani ai săi de glorios pontificat, așa că locul bucuriei l-a luat doliul cel mai jalnic. Universul întreg stă înmămurit.

Bisericile din Roma și de pretutindeni s'au cernit, altarele s'au despoiat de podoabe, preoții în odăjdii de înmormântare rostesc, în austeritatea riturilor proprii, cu lacrimi în ochi, în nenumăratele limbi ce le vorbește omenirea, același: *De profundis*, pe când clopotele catedralelor, dela miază zi și dela miază noapte, din Răsărit și dela Apus, bat același jalnic dangăt cu acelea dela Bazilica Sf. Petru din Roma. Durerea e universală ca și catolicitatea Bisericii. Steagul negru dela poarta de bronz, în fâlfâierile vântului primăvara-tec, șoptește lumi întregi, că moartea e suverană acum și în Vatican. Vai! acel *hotărât ti este omului să moară*, e și pentru papi.

Vestea morții bătrânului Cap al creștinătății n'a surprins pe nimeni. Știam cu toții că vieța venerabilului Pontif de doi ani încoace era, cum zicea el însuși, «o minune a rugăciunii». Prea e mare însă pierderea ce o încearcă acum Biserica catolică, neamul omenesc însuși, ca să nu fie cuprinși de adânci păreri de rău. Căci nu va fi de loc exagerare deșartă de sens, dacă unind la dragostea de fii și cunoașterea savantă de fapte, vom zice: cu Papa Piu XI dispărea cel mai mare dintre fiii oamenilor de astăzi. Căci pe lângă puterea Cheilor ce o deținea ca Vicar al lui Hristos, la cârma Bisericii pe Scaunul lui Petru, pe lângă demnitatea de Suveran al unui stat, anume voit

mai mult simbolic, Piu XI a fost o personalitate de excepționale proporții, chiar în neasămănată dinastie a Episcopilor Romei. Papa Piu XI a ridicat primul spiritualului, în întunecatele noastre vremuri de materialism bolnav, la străluciri de necrezut. Și dacă aș trebui să reprezint istoria în căutarea liniilor magistrale cu care ar putea fixa definitiv această vieță de papă, n'aș putea să vi-o înfățișez altfel decât ca pe o țesătoare care-și leagă firele în stele ca să le împletească cu lumina nemărginitului. Căci nemărginit i-a fost câmpul de activitate, fără limită puterea cheilor încredințate lui prin Sf. Petru. *Orice vei deslega pe pământ, va fi deslegat și în ceruri* (Mat. 16. 19), iar calitățile lui singulare, puterea neînvingătoare de muncă îl scot din obicinuit. *Ca un soare a strălucit acesta în biserica lui Dumnezeu* (Exc. 50. 7). *Soare de știință, soare de înțelepciune, soare de bunătate.* Iertați-mă, dacă îndrăznesc să fac o schițare de fapte. E fapta unui fiu zdrobit de durere.

Născut în Desio, orașel de lângă Milano, la 31 Mai 1857, din inginerul Francisc Ratti și Tereza Galli el se ridică copilul, elevul, seminaristul, mereu în fruntea tuturor, prin pătrunderea minții, bunătatea inimii, puterea voinței și duhul de pietate. Colegiul Lombard, Universitatea Gregoriană și Academia Sf. Toma de Aquino din Roma, unde și-a făcut studiile filosofice, teologice și de drept, sunt martorele vieții ale muncii și ale strălucitelor rezultate ale lui. Iar cele trei doctorate cu care s'a încununat, prevesteau omul cu destinele mari de mâine. Sfințit preot în Sf. Ioan în Lateran la 20 Decembrie 1879, săvârșește cea dintâi Sf. liturghie la altarul pe care se păstrează inima Sf. Carol Borromeo, în biserica închinată aceluiași sfânt din Roma. Intors la Milano, e orânduie profesor în Seminarul diecezan, el însă găsește vreme destulă ca să se ocupe cu adâncirea cunoștințelor sale în Biblioteca Ambrobiană, căci știința pentru Don Achille Ratti e soră cu credința și convingerea că adunând știință adună și credință, îl face să cerceteze cele mai obscure taine ale ei. Și dacă școala fericitului savant Contardo Ferrini va avea vreo dată o glorie, atunci celebritatea ei va rămânea Achille Ratti, care în 1907 ajunge prefectul bibliotecii Ambroziane din Milano și mai târziu la 1912 trece la cea Vaticană, în aceeași calitate. În acest timp cunoaște pe Sf. Don Ioan Bosco și îl vizitează deseori luând îndrumări de vieță eroică dela acela pe care avea să-l și canonizeze apoi. Puterea de voință în urmărirea tainelor dătătoare de senin și de orizonturi fără margini și în știință și în pietate o vedem foarte bine simbolizată în ascenziunile sale alpiniste. Muntele Rosa cu sălbăteciile lui urcușuri neatinse de oameni, l-a avut pe Don Achille Ratti și pe tovarășul său, cei dintâi și până azi și cei din urmă

exploratori. Acestui preot simplu dar îndrăzneț, preocupat de necunoscut dar pios până la extaz, îi era sete de senin, de lumină, de perspective ca să se poată cufunda mai adânc în Dumnezeu și să-l iubească mai mult și n'a crezut că e prea mult, să exaladeze cele 4600 de metri, pentru a le afla, chiar cu riscul de a sta o noapte întreagă la 4000 m. înălțime în picioare, pe un prichiciu de stâncă de 30 cm. larg. Această stăpânire de sine și calm sufletească îl va arăta și înaintea puhoiului bolșevic când, în anul 1919 ajuns episcop și nunțiu apostolic la Varșovia, va rămânea singur din tot corpul diplomatic, să salveze orașul, meritându-și astfel numele de *defensor civitatis*. Tot cu această tărie sufletească primește spre păstorie diecesa Milanului, doi ani mai târziu, când intră ca urmaș al Sfântului Carol Boromeo în celebrul Dom din Milano. Dar Cardinalul Achille Ratti avea să uimească lumea întreagă cu tăria lui sufletească în anul 1922, la 6 Februarie, când e ales și își ia în primire sarcina de Păstor al turmei lui Hristos, pe muntele Vaticanului, la postul de veghere asupra destinului omenirii în cele mai grele vremuri. Deabea ales iese în aceeași zi, 6 Februarie, în balconul Basilicii Sf. Petru, dând binecuvântarea apostolică *Urbi et Orbi*, lucru ce nu se făcuse dela Piu al IX-lea. Imbrăcase haina albă a papilor ca pe un ciliciu, iar puterea și grijile păstoririi le luase pe umerii săi, ca pe o cruce grea. Ascenziunea lui vertiginoasă la cea mai înaltă demnitate, la catedra infalibilă alui Petru, îi era un semn ceresc că aceasta era voința Domnului și El intră în cel mai splendid palat al lumii ca să muncească și să se roage, ca să sufere și să se jertfească și el, ca și Hristos, pe care îl reprezenta pe pământ în vremuri excepțional de grele.

Ura își ținea încă înfipte ghiarele în inima popoarelor europene, unele zăpăcite, altele măcinate cu totul de războiul mondial. Sărăcia materială dădea și mai mare jale' dezmațului moral în care sa zbăteau sufletele obosite de suferințe. Pacea era limanul luminos al salvării. Da, pacea inimilor, pacea gândurilor! Spre această pace papa Piu XI, conștient de universalitatea persoanei sale, îndrepta ochii lumii în cea dintâi scrisoare a sa: *Ubi arcano*, din 23 Decembrie 1922, care se poate reduce la cuvintele solemne: *pacea lui Hristos în împărăția lui Hristos*. Cu aceasta începe seria celor 30 de scrisori enciclice, ce vor rămânea celebre în istorie, atât pentru înălțimea gândurilor, cât și clara viziune a timpurilor și a oamenilor. Nu mult după aceea, pentru a îmblânzi și mai mult inimile sărmaneii lumi îi arată pilda de blândeță vrednică de imitat a ilustrului episcop al Genevei Sf. Francisc de Sales și-l declară patron ceresc al scriitorilor creștini prin scrisoarea: *Rerum omnium* din 24 Ianuarie 1923. Căutând apoi o soluție salvatoare pentru ieșirea cât mai grabnică la un liman luminos, le află în știința

care e pentru el: *arma veritatis*, drept aceea arată din nou drumurile spre adevărata știință, în scrisoarea: *Studiorum Ducem* din 29 Iunie 1923 și îl dă pe Sf. Toma de Aquino drept călăuză sigură în explorarea tainelor cerului și ale pământului pentru tineret. Dar aceste scrisori enciclice au fost numai un preludiv majestos, o pregătire largă a lumii la cea mai culminantă scrisoare a pontificatului său: *Quas primas*, dată la 11 Decembrie 1925, în care cere lumii întoarcerea hotărâtă la Hristos. El este Dumnezeu și Mântuitorul nostru și ca atare lui trebuie să i se plece tot genuchiul în cer, pe pământ și în cele dedesupt. Invățătura lui trebuie să fie lumina și călăuză vieții în toate și împărăția lui spirituală căutată mai presus de toate. Atunci hotărăște și ținerea sărbătorii Impăratului Hristos. Anul următor altă enciclică: *Rite expiatis*, 30 Aprilie 1926, arată lumii curățite prin darul iubileului pe Sf. Francisc de Assisi, dela a cărui moarte se împlineau 700 de ani, ca cel mai ideal slujitor a lui Hristos și apostol al împărăției sufletești pe pământ. Mai mult, gândul că cea mai mare parte din omenire nici nu cunoaște pe Hristos, deși Biserica are mandatul de a *predica la toată făptura* și de aproape două mii de ani tot nu s'a făcut prea mult, prin scrisoarea: *Rerum Ecclesiae* dela 28 Februarie același an, atrage privirile credincioșilor spre lumea cea mare a păgânilor și inaugurează cea mai splendidă epocă de misionarism în Biserică. Astăzi lucrează pentru lășirea credinții 197.742 misionari. Dragostea lui serafică pentru Hristos îl face să simtă adânc și dureros insultele ce societatea păgânizată i le aduce, fie prin nesocotirea principiilor eterne ale evangheliei, fie lăsându-se otrăvită de virusul comunist ce s'avântă mereu să cuprindă Europa și face chiar ravagii jalnice în Mexic. Papa Piu XI plânge amar sacrilega infamie și scrisorile: *Miserentissimus Redemptor* din 8 Maiu 1928; *Caritate Christi compulsi* din 3 Maiu 1932, cheamă lumea la repararea acestor insulte publice aduse bunătății Domnului și stabilește definitiv ziua Inimii Preasfinte a lui Isus, sărbătoare de clasa întâi și zi de ispășire universală.

Răsăritul, cu partea cea mare a creștinilor care păstrează ca într'o stâncă de granit vinele de aur ale învățăturilor Sf-lor Părinți greci, l-a ținut multă vreme cufundat în rugăciune și din extazul iubirii de Hristos și de aproapele, au țâșnit acele chemări sincere la unire făcute bisericilor despărțite prin scrisorile: *Ecclesiam Dei* din 12 Noem. 1923; *Rerum Orientalium* din 8 Sept. 1928 și *Lux Veritatis* dată la 25 Decem. 1931, cu prilejul aniversării de 1500 de ani dela Conciliul din Efes.

Iar pentru că știa că o piedecă în calea acestei întâlniri este lipsa de cunoaștere, a întemeiat în Roma institutele de cultură orientală Rutean, Russicum, Pio Romeno. Mai mult, a început chiar codificarea dreptului oriental.

În scrisoarea: *Mortalium animos* din 6 Ianuarie 1928, cheamă chiar în sânul Bisericii pe toți creștinii despărțiți.

Opera lui constructivă pe teren social nu va fi niciodată lăudată îndeajuns. *Quadragesimo anno*, dată la 15 Maiu 1931, îl ridică la celebritatea marelui Leon al XIII-lea. Mai mult, el s'a coborât la elementul de bază al societății și prin: *Casti connubii*, 31 Dec. 1930, se ridică împotriva distrugătorilor familiei, după ce un an înainte prin scrisoarea: *Divini illius Magistri* arătase drepturile Bisericii în educația tineretului.

Dar ținându-și privirile asupra problemelor de ordin general, Papa Piu XI n'a uitat că vieța launtrică face pe adevăratul închinător a lui Hristos și de aceea în scrisorile: *Mens nostra* din 20 Decem. 1929; *Quinquagesimo ante* din 23 Decem. 1929, scrisoare prilejuită de fericita împlinire a celor 50 de ani de preoției ai săi, și *Ad Catholici sacerdotii* din 20 Dec. 1935 aduce cele mai sigure și practice îndrumări și clerului și poporului pentru perfecțiunea creștinească.

Am zăbăvit cu plăcere în enumerarea, de altfel incompletă, a acestor documente epocale de luminare creștinească. Ele îl fac pe Piu XI *Papa enciclicelor*. Puterea aceasta de muncă, înțelepciunea aceasta de conducător o vedem iarăș clar, dacă ne gândim că Piu XI numai în anul sfânt 1933, a ținut multelor sute de mii de plerini veniți la Roma, 600 de cuvântări magistrale. Într'adevăr putem zice că *Paște oile mele, paște mielușei mei* (Ioan 21. 10) a fost deviza de căpetenie a acestui păstor al păstorilor și părinte al părinților.

Și ce a urmărit el oare prin strălucitele iubilee ce le-a sărbătorit cu fastul cel mai neobicinuit, mai ales neîntrecutul iubileu al Răscumpărării dela 1933, dacă nu sfințirea sufletelor? Ce au însemnat oare acele grandioase congrese euharistice, naționale și internaționale, la care și-a trimis legatul său »a latere« și a vorbit pe undele năzdrăvane ale aerului celor adunați? Dar nici unul din aceste evenimente de colosal interes n'a adus sufletele la Hristos ca *Acțiunea Catholică*, organizație formidabilă, universală, recomandată de o mie de ori, dar mai ales prin scrisoarea: *Non abbiamo bisogno* din 29 Iunie 1931, care face un apostol din fiecare credincios.

Cu această înfăptuire Piu al XI-lea rămâne singular chiar între cei mai râvnici și sfinți papi.

Imboldul la aceasta cruciată de reînnoire creștinească îl primea dela bucuriile launtrice, dela puterea și curajul de luptă ce le gusta el însuși, când conform programului său de zi de episcop, se retrăgea în pacea simplei lui chillii sau a oratorului domestic pentru meditație, Sf. Liturghie și Rozarul Preacuratei, sau când copleșit de grijile Bisericii, rămânea nopți întregi în adorațiune. Căci nu trebuie uitat, că în marele Papă Piu al XI-lea trăia în acelaș timp umilitul episcop al

Romei, simplu ca un sihastru, smerit și mortificat ca un călugăr, care își împărția timpul liber în contemplație și muncă. Programul de zi al lui a făcut senzația presei totdeauna. Tot aci trebuie să relevăm imensele lui milostenii de care s'au împărtășit ca din mila unui suveran, dela copiii înfometați din Rusia, până la sinistrații din Chili.

Pontificatul lui Piu XI a promovat apoi în chip strălucit vieța creștinească prin Canonizările sfinților celor mai reprezentativi cum sunt: Sf. Tereza a Pruncului Isus, Sf. Ioan Bosco, Sf. Iosif Cottolengo, Sf. Petru Canisiu, Sf. Robert Bellarmino și alții, în total 35 de sfinți și peste 100 de fericiți, dintre cari cea din urmă Fericita Mazzarello. De altfel acestea au fost zilele cele mai senine cari l-au mângâiat în mulțimea grijilor Bisericii.

Căci grijile acestui papă au fost multe și grele, neobișnuit de grele, și e ușor de priceput dacă ne gândim la avalanșa cutropitoare a comunismului, care după ce pustiise credința în Rusia, și-a ales Mexicul drept câmp de distrugere și în cele din urmă Spania. Bisericile incendiate, preoții uciși, mănăstirile pângărite, sufletele siluite cu apucături păgâne necunoscute de antichitate, l-au îndurerat și l-au întristat pe Piu al XI-lea până la moarte. Principiile distrugătoare de personalitate și de drepturi dumnezeiești puse în serviciul revoluției roșii decretată de niște oameni abrutizați de instincte josnice, se prezentau mai întâi ca treburi interne ale Rusiei, dar în curând acestea au trecut prin viclesug și în alte țări, cari, neputincioase, se lăsau cuprinse de molima bolșevică. Piu XI a demascat comunismul în toată grozăvia lui infernală.

Cine n'a cetit scrisoarea lui: *Divini Redemptoris* 19 Martie 1937, contra comunismului rusesc și mexican? Lumea a respirat ușurată atunci, căci prin Papa și-a spus cuvântul însăși conștiința umană. În timpul din urmă, o altă erezie se înalță cuceritoare și cu atât mai primejdioasă, cu cât e îmbrățișată de unele popoare mari. Însă nu vă temeți. *Bătrânul* dela Vatican care a făcut pacea dela Lateran, jertfind cu dărnicie întregul stat papal, pentru a arăta că cele spirituale trebuie căutate mai întâi, și-a spus cuvântul și de data aceasta hotărît și respicat. Rasismul a surâs batjocoritor, însă soarta lui a rămas pecetluită și viitorul ne o va arăta.

Grija de interesele de ordin general al Bisericii și ale omenirii nu l-au făcut să uite de popoarele lumii în particular. Piu al XI-lea a urmărit evenimentele triste și fericite ale fiecărui popor și ale fiecărei națiuni. S'a bucurat cu cei fericiți, a plâns cu cei întristați. De aceea nu rămânem surprinși deloc, că țara noastră întregită, Suveranul nostru înțelept, au fost mereu prezenți în gândurile lui părințești. Și el a fost cel dintâiu, care a recunoscut alipirea pe vecie a Basarabiei la patria mamă. Institutele de cultură din

Blaj, Episcopia de Baia-Mare, catedrala din Cluj, biserică a doua unită din Sibiu și palatul arhiepiscopal din București, sunt mici indicii despre locul de frunte ce l-au avut Românii în grija lui de episcop al orașului obârșiei noastre. Dar mai presus de toate colegiul *Pio Romeno* din Roma și Constituțiunea Apostolică dată cu prilejul inaugurării lui, sunt o mărturie nemuritoare despre afirmațiile sale, că deși eram latinii cei mai departe geograficește de dânsul, eram totuși fiii cei mai aproape de inima sa ca »Români Romani«. Ba, testamentul său de binecuvântare și de dorinți de bine l-a făcut tot în interesul țării noastre, căci ambasadorul nostru a fost cel din urmă diplomat care a fost primit solemn în Vatican de marele Pontif. Lui îi zicea : »Vă rugăm să începeți misiunea Domniei Voastre transmițând Suveranului Vostru sentimentele Noastre de adâncă simpatie și prietenoasă afecțiune pentru augusta sa persoană, pentru poporul și pentru țara sa... asigurându-Vă tot sprijinul Nostru la înfăptuirea unui viitor de pace, de liniște, de prosperitate și de bună stare pentru țara Domniei Voastre. Transmiteți, Vă rog, Suveranului D-Voastre și poporului său cele mai părintești binecuvântări din partea Noastră«.

Dar e timpul să lăsăm să ne vrăjească simfonia grandioasă a numerilor operilor rămase pe urma acestui fecund pontificat :

128 de noi dieceze și arhidieceze.

28 de scaune episcopoești făcute arhiepiscopii.

24 Abajii și Prelaturi așa zise »nullius«.

116 Vicariate dintre cari 52 nou întemeiate.

151 Prefecturi Apostolice.

26 misiuni și districte independente, dintre cari 17 ridicate la gradul de Prefecturi Apostolice. Dar lanțul de Concordate cu atâtea țări !

Și nu uitați apoi legăturile diplomatice ce acest Papă le-a întreținut cu peste 50 de state, dintre cari 37 au miniștri plenipotențieri și ambasadori pe lângă Vatican. Țara noastră se mândrește a fi din numărul acestora.

Și acum măsurați dacă puteți jalea Bisericii catolice care a ajuns în timpul din urmă să fie chiar — cum zicea un scriitor englez, — reprezentanta întregii omeniri de bunăvoință în cele mai arzătoare probleme ale timpului, iar Papa Piu al XI-lea singurul om care se credea dator să-și ridice glasul în învălmășala frământărilor nebune. »Mi se poate cere vieața, însă nu tăcerea« zicea el. Intr'adevăr *Fides intrepida*, sau mai bine zis rezultatul rugăciunii lui Isus »M'am rugat pentru tine, Petre, ca să nu scadă credința ta și întorcându-te să întărești pe frații tăi« (Luc. 22, 31).

Cu adevărat ca un soare a strălucit acesta în Biserica lui Dumnezeu și nicio mirare dacă toate statele lumii, chiar cele mai ostile creștinismul catolic, iau parte la doliul nostru.

Papa Piu al XI-lea unui mare om de stat, îi spune, mai zilele trecute, îndemnându-l la lupta pentru pace »Vă vorbește un muribund« ... Aceasta era mai adevărat ca niciodată, în seara zilei de 9

Februarie a. c. care îl găsește pe Sf. Părinte obosit în jilful nopților sale de veghere și de rugăciune. Avusese două atacuri grele de astm. Primise cu liniște cele din urmă taine. Orele se rostogoleau ca torrente de lavă lipicioasă pe povârnișul colinei Vaticanului, pe când cupola lui Michelangelo în aureola stelelor, părea mai grandioasă în ascenziunea ei. În tăcerea, întreruptă doar de șoapte de rugăciune, augustinul bolnav își aude respirația tot mai slabă. Dar înaintea lui, ca într'o vedenie i se arată întreaga omenire. De departe, se pornește un urlet, mai întâi surd, apoi tot mai tare, înbinat cu bubuituri de tunuri, cu ropote de mitralieră, cu vaete de răniți, cu plâns de văduve și de orfani. E războiul care se gătește să iasă ca o fiară însetată de sânge, din vizuina-i neagră. Pontificele păcii tresare, își ațintește privirile slăbite în larg, oftează, se roagă, parcă pentru a-și da încă odată jertfă pe altarul păcii, vieața lui. Își ridică brațul sleit într'un gest hotărât, ca și cum ar fi voit să oprească izbucnirea uraganului. Rostește de 2 ori cuvântul : *pace, pace* și plecându-și capul, își dete sufletul. Pe cadrul vieții lui, timpul însemna 82 de ani de vieață, 60 de preoție, 20 de episcopat și 17 ani de pontificat. Acela care trăise »*robul robilor lui Dumnezeu*« numai pentru alții, pentru iubirea de frate, moare stăpânit tot de grija supremă a mântuirii altora.

Sublimă iubire de om !

Sublimă moarte ! Astfel de moarte numai papa Piu al XI-lea putea să aibă și a avut-o, chezășia cea mai vădită a răsplății, ce suntem siguri, a primit-o în împărăția iubirii dela *Impăratul Hristos* pe care l-a iubit ca Petru, l-a mărturisit ca Petru și l-a slujit ca Petru, cât a fost la cârma corăbiei lui Petru.

Neperitoare fie-i amintirea din neam în neam.

— **Luna presei catolice.** Cavalerii lui Columb din Statul New-York au publicat în aceste zile programul lunii presei catolice, pe care o organizează în cursul lunii Februarie. În cursul acestei luni se va organiza o adevărată campanie cu scopul ca fiecare membru să se aboneze la periodicul său diecezan și se va cere ca să i se dea presei catolice un loc și atențiune deosebită în toate chioșcurile de ziare de pe întreg cuprinsul Statului. S'au constituit grupări locale cari să organizeze concursuri speciale despre presa bună printre membrii asociațiilor catolice, fixându-se în acest scop premii speciale pentru câștigători. Prin conferințe ținute în diferite centre, se va arăta importanța presei catolice mai ales în vremile de acum când trebuiesc combătute toate curentele extreme ce amenință civilizația creștină și pacea lumii. Câtă grije în alte țări pentru presa catolică ! E bine să luăm și noi aminte, mai ales acum, în preajma Duminecii presei — a III-a din Paresimi — când ar fi de dorit să i se dea acestei capitale probleme toată atențiunea din partea celor în drept.

De Dumineca ortodoxiei

Biserica pomeniște în decursul fiecărui an, în linii mari, cele mai de seamă întâmplări din istoria mântuirii sufletelor. De aceea în Dumineci și sărbători, în fiecare zi de peste an chiar, face amintirea sau a unei întâmplări sfinte sau a unei persoane sfinte, care ne poate servi ca pildă de urmat pentru a duce o viață închinată slujirii lui Dumnezeu.

În Dumineca I. din Paresimi, Biserica noastră răsăriteană face amintirea învingerii credinței drepte asupra credinței rătăcite. De aceea se și numește această Duminecă a »Ortodoxiei«.

Ca să știm, care credință e sărbătorită în această zi ca biruitoare, trebuie să vedem, când, cum și de ce s'a instituit această pomenire. Aceasta pentru cunoașterea adevărului și pentru curmarea eventualelor echivocuri ce s'ar putea naște, fie din necunoașterea exactă a faptului, fie din alte motive.

Iată originea acestei sărbători.

În veacul VIII, Răsăritul a fost zguduit de o mișcare profund dăunătoare credinței adevărate creștinești. E vorba de lupta împotriva icoanelor, numită în istorie iconoclastm. Pe românește: distrugerea icoanelor.

Icoanele sfinte au fost cinstitute de creștini încă dela începutul Bisericii. În catacombe se află picturi de ale Mântuitorului Hristos, ale Preacuratei sau ale Sfinților. Insuși *Mântuitorul* a ținut să imprime chipul feței sale sfinte pe ștergarul cuv. Veronica. După ce Biserica este lăsată să se desvolte în libertate, se desvoltă și cultul icoanelor în toată splendoarea sa. Se clădesc basilici pompoase, toate împodobite cu icoane sfinte ale Mântuitorului, Preacuratei, Sfinților. Așa în toată lumea creștină: în *Apus* și în *Răsărit*, în Roma, dar mai ales în Constantinopol. Împărații puneau chipul lui Hristos pe steagurile oștirii. *Cultul* icoanelor, fiind foarte potrivit firii omenești, a luat *avânt foarte mare*. Socotind foloasele mari ce le aduce acest cult credincioșilor, Biserica l-a promovat și încurajat, îngrijindu-se, firește, să nu degenereze în superstiție. În legătură cu cultul icoanelor biserica a învățat, că icoanelor nu li se cuvine același cult, ca lui Dumnezeu sau Sfinților. Lui Dumnezeu și Sfinților se cuvine cult de *dulie*. Icoanelor le compete cult *relativ*, adică întrucât ele ne fac să ne amintim de Mântuitorul și de Sfinți, sau să ne gândim la ei. Cinstea ce o dăm icoanelor nu o dăm pânzei și vopselelor așezate în cadru, ci persoanei pe care o reprezintă. Aceasta a fost totdeauna învățătura bisericii adevărate a lui Hristos.

Împăratul Leo Isaurul sfătuit de câțiva episcopi, cari credeau că prin stânjenirea sau oprirea cultului icoanelor vor putea aduce la credința creștină pe Iudei și Mahomedani, aderă la mișcarea începută împotriva icoanelor. Lupta începe prin doborârea statuiei

Mântuitorului Hristos din Constantinopol. Poporul reacționează viguros și profanatorul statuiei, *Iovin*, este omorât. La aceasta împăratul răspunde cu un măcel general, îndreptat împotriva cinstitorilor sf. icoane, necruțând nici pe femei. Germanos patriarhul Constantinopolului pentru că nu vrea să adere la iconoclastm este demis. Acesta cere ajutor dela Roma, dela Papa *Grigorie II*. Papa muștră pe împărat pentru că a declarat cultul icoanelor de idololatrie. Răspunde regele, dar răspunde iarăși și Papa. Acest schimb de scrisori înăsprește raportul dintre Papa și Împărat. Furoarea Împăratului împotriva icoanelor sfinte acum crește și mai tare. În anul 730 apare un nou edict împotriva cinstitorilor icoanelor și pornește o nouă și mai sălbatică prigoană. În fruntea cinstitorilor sf. icoane stă Ioan Damaschinul. Chinurile și torturile suferite de cei *prigoniți întrec orice închipuire*. Papa *Grigorie II*, acuma lovește cu blestem pe iconoclaști. *Totul e însă înzădar*. Abia după moartea împăratului Leo Isaurul, întâmplată în 741, mai încetează asprimea prigoanei, dar numai pentru puțin timp, căci ajungând pe tron fiul lui Leo, Constantin Copronimul, prigoana erupe din nou cu o sălbăcie și mai mare. În anul 754 un săbor ținut în Constantinopol, la care iau parte 338 episcopi, la presiunea împăratului declară cinstirea icoanelor lucru diavolesc, iar pe cinstitorii icoanelor îi blastămă. Un nou val de prigoană se deslănțue împotriva celor drepți și a icoanelor. Aceste sunt *scoase din biserici și din casele credincioșilor, călcate în picioare, rupte, zdrobite, arse, iar cei ce se opuneau au fost băgați în temniță, ceilalți torturați ori uciși*. Așa i s'a întâmplat și Sf. lui Andrei Cretanul. Abia în timpul împărătesei Irina încetează aceste prigoniri.

Aceasta împărăteasă roagă pe Papa Adrian I. să convoace un săbor ecumenic unde să hotărească care este învățătura adevărată despre cinstirea sf. icoane. Săborul este convocat la anul 786 și este al 7-lea săbor ecumenic. Prezidează în săbor trimișii Papei. În ședința a doua se citește în fața celor 390 episcopi adunați, scrisoarea Papei către împărăteasa Irina și către patriarhul din Constantinopol. În aceste scrisori Papa arată care este învățătura adevărată despre icoane. După ce se cetesc aceste scrisori, toți cei 390 de episcopi cu un glas strigă »așa crede întreg săborul«. Apoi se hotărește pe baze de dovezi din Sf. Scriptură și din Tradiție, că cinstirea icoanelor e lucru iertat, folositor și plăcut lui Dumnezeu.

Hotărârile acestui sinod aduc pacea dorită dar numai pentru puțin timp, căci prigonirile izbucnesc iară în 814, în timpul împăratului *Leo Armeanul*. Iarăși și roaie de sânge, fum; se vedeau, episcopi, preoți, călugări, călugărițe, femei, fecioare, credincioși de toate treptele sociale și de toate vârstele schingiuiți și uciși. Papa intervine *prin legații săi, dar fără niciun suc-*

ces. Abia în 842 în timpul împărătesei Teodora este redată bisericii și împărăției pacea. În acest an se fine un săbor în Constantinopol, unde se reamintesc și se aprobă hotărârile săborului ecumenic din Nicea din 787 și a tuturor celorlalte săboare ecumenice. Hotărârile acestui sinod se publică în 19 Februarie anul 842, care a fost Duminecă I. a Postului Paștelui și s'a hotărît apoi ca de aci începând, în fiecare Dum. I. din Post, să se țină amintirea biruinței credinței ortodoxe. Așa se ajunge la Dumineca ortodoxiei, care este praznicul biruinței credinței celei drepte, pe care a avut-o totdeauna Roma, dela care niciodată nu s'a abătut, pe care a propovăduit-o pretutindeni și pe care o a dus totdeauna la biruință. Precum în cazul de tristă pomenire a iconoclasmului, așa și în celelalte cazuri, mai ales în părțile Răsăritene, unde firea neastâmparată și mintea pururea iscoditoare a Grecilor a făcut să se ivească o mulțime de învățături greșite cari au răvășit atât de adânc vieța creștinilor și au turburat pacea creștinească. Se cuvine deci să se pomenească cu evlavie și admirație azi instituțiunea dumnezească a Papalității, care este și a fost și în trecut stânca neclătită și nebiruită, de care s'au izbit valurile a lor două milenii fără să facă altceva decât să adaugă către gloria-i dela început nouă splendoare și care a fost farul a cărui lumină nu s'a stins și nici n'a putut fi umbrită. E cu neputință ca mai ales în Dumineca ortodoxiei să nu ne gândim cu mulțumită la dumnezeescul nostru Răscumpărător, care cunoscându-ne slăbiciunile firii noastre și înclinările spre său, nu ne-a lăsat fără povăzitor negreșelnic în calea vieții noastre. Căci ne-a pus sub povața înțeleaptă și dumnezească a lui Petru și a urmașilor lui, pentru cari s'a rugat atât de pătrunzător Părintelui său ceresc la cina cea de taină: Simone, Simone, iată satana v'a cerut să vă cearnă ca grâul, dar eu m'am rugat pentru tine, să nu scadă credința ta: și tu întorcându-te, întărește pe frații tăi» (Lc. 22, 31) . . . Ceeace Petru și următorii lui, Papii dela Roma, au făcut cu prisosință totdeauna, spre binele omenirii întregi. În cazul de față, ca în atâtea altele.

Gh. Barna

Papa Enciclicelor

Piu al XI-lea a fost numit pe bună dreptate Papa Enciclicelor. De fapt, în cei 17 ani de strălucit Pontificat al său a dat nu mai puțin de 30 de scrisori Enciclice asupra celor mai importante și grave lucruri din timpul său. Din toate — și au avut subiecte foarte variate — se desprinde ca o notă comună strădania lui de a înfăptui »pacea lui Hristos în împărăția lui Hristos«, care de altfel i-a fost programul și deviza Pontificatului său. În Nr. 3, din 1 Februarie 1937, al acestei reviste am publicat cuprinsul scurt și data

aparității Enciclicelor apărute până atunci. Revenim acum și complectăm minunata serie a lor cu cele patru din urmă, ca cei ce ar avea trebuință de ele să le aibă ușor la îndemână :

Mit brennender Sorge : arată adevărata situație a Bisericii Catolice în Imperiul German, îndreptând un cuvânt de adevăr și de întărire credincioșilor catolici din Germania, a căror credință în acest ceas este greu încercată. (14 Martie 1937).

Divini Redemptoris : apelează la toți oamenii de bună voină pentru apărarea împotriva comunismului ateu și instaurarea unei rânduie sociale creștine. (19 Martie 1937).

Firmissimam constantiam : deplânge stările religioase din Mexic, admiră statornicia în credință a catolicilor, arătând cum Clerul și Acțiunea Catholică, prin misiunea lor de pace, sunt chemați să unească pe toți oamenii „în legătura păcii“ Ef. 4, 7. (28 Martie 1937).

Ingravescentibus malis : indică Rozarul Preasf. Fecioare Maria ca armă puternică în contra dușmanilor lui Dumnezeu și cere ca Clerul, Acțiunea Catholică și Părinții să răspândească aceasta rugăciune. (29 Septembrie 1937).

CRONICI

— **Numire.** În ședința din 10 Februarie a. c. Preaveneratul Consistor episcopesc a numit pe d. *Dr. Alexandru Crișan*, medic orășenesc, în postul de medic al Școlii Normale Unite de băieți și al Seminarului, devenit vacant prin trecerea în pensiuine a d. *Dr. Vasile Maior*.

† **Felician Bran.** Duminecă, în 12 Februarie a. c. s'a stins în Lugoj, după lungi și grele suferințe, arhidiaconul *Dr. Felician Bran*, fost profesor de teologie și primarhivar județean i. r. Avea 75 ani și împlinise 52 de ani de preoție. Inmormântarea a avut loc în cimitirul unit din Lugoj, în 14 Februarie 1939.

Odihnească în pace!

— **Prezentarea scrisorilor de acreditare :** Sâmbătă, în 4 Februarie a. c., Ex. Sa d. *Nicolae Petrescu Comnen*, întâiul nostru Ambasador pe lângă S. Scaun, a prezentat S. Părinte Papa Piu XI scrisorile de acreditare prin cari M. Sa Regele îi încredințează aceasta misiune. Primit cu toate onorurile convenite, S. Părinte îl așteaptă în sala Tronului, încunjurat de membrii Nobilei Sale Anticamere. Ex. Sa Ambasadorul României, a prezentat scrisorile de acreditare, talmăcind omagiile respectuoase și caldele urări ale Suveranului și ale Guvernului țării. Răspunzând, S. Părinte își arată întreaga sa mulțumire pentru ridicarea Reprezentanței diplomatice a României la rangul de Ambasadă, și face călduroase urări pentru prosperitatea Suvera-

nului și a celor ce-l ajută la cârmuirea scumpei Națiunii Române (carissima Nazione Romena). Apoi l-a invitat în Biblioteca sa particulară, unde l-a întreținut într'o afabilă conversație. După aceasta Ex. Sa Ambasadorul a făcut o vizită Eminenței Sale Cardinalului Eugen Pacelli, Secretarul de Stat al Sanctității Sale, apoi a părăsit Vaticanul, întorcându-se la ambasadă, unde, nu peste mult, Eminența Sa Cardinalul Secretar de Stat i-a restituit vizita.

— **Adunarea generală: a Asociației Prea Sfintei Inimi: Apostolatul rugăciunii.** Duminecă, 29 Ianuarie 1939, s'a ținut la Școala Normală Unită adunarea generală a Asoc. Preasf. Inimi. Sala plină de suflete cucernice a primit cu aplauze călduroase pe Ilustritatea Sa *Petru Tămăian*, care a rostit o caldă cuvântare despre însemnătatea evlaviei către Prea Sfânta Inimă și despre fericirea cea mare ce o gustă acei cari o cinstesc. Se trece apoi la ordinea de zi. Raportul secretarului l-a cetit Părintele asistent *I. Gârleanu*, din care, pe lângă îndeletnicirile de evlavie ce se țin în fiecare Duminică pentru sfințirea membrilor, în Catedrală, după înserat și numeroasele mărturisiri și cuminecări din întâia Vineri a fiecărei luni, a adus și date care merită să fie reținute fiind ele semnul cel mai vădit despre puterea de viață a Asociației și despre activitatea ei pe teren caritativ. S'au adunat următoarele sume:

I. Fersigan 6.737 Lei, *Familia Vlaicu* 280 Lei, *N. Fogaș* 100 Lei, *lista P. Gârleanu* 10.500 Lei, *Gh. Borota* 1.183 Lei, *Sora Modana* 1.200 Lei, *Alex. Cucu* 100 Lei, *Congregația* 555 Lei, *Asoc. Preasf. Inimi* 2000 Lei, *V. Olariu* 110 Lei, *Gh. Potroviță* 350 Lei, *Florian Erențiu* 90 Lei, *D-na Dr. Păcală* 500 Lei. Adunate toate aceste sume fac: 23.700 Lei.

Din aceste s'au împărțit 510 kg. pâine, 70 kg. carne de vită; 93 kg. carne de oaie; 1.200 kg. cartofi. S'au mai confecționat 25 perechi de ghețe noi în suma de 7.320 lei. Restul de 9643 de lei s'a împărțit la săraci pentru lemne, acte oficiale, haine, însă cea mai mare parte la familiile numeroase și sărace.

D-na Maria Gruescu ne-a pus la dispoziție 5 perechi de ghețe și 1 pereche de pantofi, cari s'au împărțit deasemenea. Nu se mai pomenește de pachetele de vesminte trimise în familiile sărace.

Raportul casierului e deasemenea foarte frumos din care pricină la propuneri se aprobă 5000 de lei pentru biserica în construcție din Ioșia și 2000 de lei pentru misiuni.

La sfârșitul rapoartelor *P. Gârleanu* ține o scurtă conferință despre rolul ispășitor ce-l are Asociația în Biserică. În cele din urmă Ilustrul Președinte mulțumind tuturor celor de față pentru activitatea depusă, ridică ședința în cântarea »Creștin sunt«.

— **Agru-l catedralei comemorează pe Marele Pontif Piu XI-lea.** Duminecă, 14 Februarie A. G. R. U. catedralei a chemat pe credincioșii din râtul Comandantului la o pioasă comemorare a celui care a fost Papa Piu XI. S'a început la orele 5 p. m. printr'o cuvântare de bineventare a D-lui Director Vasile Văleanu la care a răspuns D-l Iosif Fersigan vicepreședintele, exprimându-și bucuria ce aceasta adunare i-a pricinuit-o. Copiii cântă, spun poezii frumoase patriotice, după cari *P. I. Gârleanu* ia cuvântul și ca unul care a fost la Roma acum 17 ani, în timpul alegerii Papei Piu XI îl evoca în cuvinte emoționante. Mulțimea stă uimită de faptele mărețe ale acestui neasemănat Episcop al Romei, care moare invocând pacea spre a rămânea pildă de iubire părintească de om și de iubire eroică de Hristos. La sfârșit se păstrează un minut de reculegere și cu o rugăciune pentru cel răposat, se încheie comemorarea, lăsând credincioșii adunați foarte impresionați.

— **Renovațiunea franceză.** Este o asociațiune a vechilor luptători și a tinerelor generațiuni sub direcțiunea domnului Maurice Beauchamp și administrațiunea financiară a d-lui Louis Foucault. Nu de mult a ținut un splendid congres general, prezidat de d-l amiral Joubert. Scopul acestui congres a fost redeschetarea spiritului de familie și combaterea denatalității. O solitudine particulară are Renovațiunea franceză de igiena maternității și a națiunii. Ea cere înființarea unei casse naționale pentru a acorda prime la naștere, prime de întreținere pe seama familiilor numeroase și chiar de căsătorie. După nașterea copilului al treilea, aceste prime trebuie să devină dotațiuni definitive. Pentru igiena națiunii, numita asociație luptă să se facă o hartă a sănătății țării cu fișe medicale pe județe și comune, înfățișând starea endemică exactă cu bolile și posibilitățile de reacțiune sanitară ce ele prezintă. De asemenea îmbunătățirea asistenței sociale, a dispensarelor populare etc. Precum luptă contra alcoolismului, a tuberculozei, a cancerului, tot așa combate comunismul, naționalismul exagerat, divorțul și alte plăgi sociale și politice. Fiind vorba să se introducă și la noi o politică sanitară identică, evident, avem mult de învățat din experiențele fraților noștri mai mari, Francezii. Gallia docet.

— **Schönere Zukunft**, una din cele mai bine redactate reviste din lume, sub direcția celebrului *Dr. Joseph Eberle*. aduce între altele, în Nr. dela 5. 2. 1939, articolul »Das Konversionsbuch eines rumänischen Arhimandriten« (Cartea convertirii unui Arhimandrit român) de păr. *Ioan Georgescu*. Precum ușor pot bănui cititorii noștri, e vorbă de volumul »O turmă și un păstor« al Prea Cuviosului nostru Arhimandrit *Teodosie Bonteanu* dela mănăstirea Bixad-Satu Mare, recenzată în No. 1 a. c. al acestei reviste.